

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1968

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1967	80.363	1.787	4.225 / 3,83 / 3,30	39,73	7.520	270 / ?			
1968		1.865	4.250 / 3,85 / 3,39	42,66	7.791	250 / 101	118	15,7 ^{5P}	— ^{5P}
1969		1.903	4.190 / 3,85 / 3,33	41,07	7.915	270 / 10,3	112	35.8	21,8

1) Productie / consumptie / export

Boterberg EEG. 1968 was 300.000 Ton

Zie ook MAP CZ. Holten / 1968

1968			474
1968-01-03	LC	PZ. v. Dam: ‘Zuivelindustrie mag boot niet missen bij productie kunsteiwit’	
1968-01-24	PZC	Dr. Mansholt waarschuwt EEG zit met groot boterprobleem van 140 mln, kilo	
1968-02-01	LC	Boteroverschot zwaarste probleem EEG-landen	
1968-02-25	DVZ	De „boterberg" van de E. E. G.	
1968-03-12	LC	Lardinois in principe achter plan-Mansholt	
1968-03-22	LC	Mansholt rekent met nog grotere boterberg	
1968-03-26	LC	Lardinois in Brussel: ‘Tijd nog niet rijp voor zuivelmarathon’	
1968-03-28	PZC	Landbouw-onderhandelingen EEG.: Compromis-voorstel Europese commissie	
1968-04-10	PZC	EEG. Dure roomboter hoopt zich steeds meer op – 150.000 ton.	
1968-04-20	HN	CZ. de Vrijheid Holten: ‘Melkgeld gaat met 6 cent omlaag’	
1968-04-25	PZC	Zuivelindustrie ernstig ongerust over prijsvorming	
1968-05-03	ZZNB	Veehouders ongerust over situatie op de zuivelmarkt	
1968-05-09	DVZ	Produktschap voor zuivel treft inleveringsregeling voor magere melkpoeder	
1968-05-21	ZZNB	„Boterberg” wordt gebergt	
1968-05-29	LC	Compromis in EEG-zuivel onder druk van boeren – melkprijs 35,30 ct 3,7%	
1968-06-05	PZC	Geen nabetaling uit zuivelfonds	
1968-08-07	PZC	Boterolie – boterconcentraat – van kopelhuisboter binnenkort op de markt	
1968-08-08	NvhN	Noorwegen houdt botermarkt anders schoon dan wij	
1968-08-15	PZC	CCF. bedrijf bouwt ‘recombined’ melkfabriek in Djakarta	
1968-07-27	PZC	EEG Gemeenschappelijke zuivelbeleid	
1968-09-11	NvhN	FNZ: Prijzen zuivelprodukten moeten op richtprijs melk „gericht” worden	
1968-09-18	HVV	Minister Lardinois: Landbouwbeleid in de Euromarkt kritisch bekijken	
1968-10-24	LC	Plan-Mansholt beoogt totale omwenteling EEG-landbouw	
1968-10-29	ZZNB	De E.E.G. staat voor structuurbeleid	
1968-11-07	DVZ	Overtollige boter kost E.E.G. minstens 250 miljoen dollar	

1968-12-19	PZC	Hogere heffing zuivelfonds	

1968

Leeuwarder Courant, 1968-01-03

PZ. v. Dam: ‘Zuivelindustrie mag boot niet missen’ bij productie kunsteiwit

Voorzitter Zuivelschap

De zuivelmarkt zal in toenemende mate te maken krijgen met de resultaten van de research op het terrein van de produktie van volwaardig eiwit door synthese of door processen, die gebruik maken van grondstoffen, welke tot dusverre ongebruikt zijn gebleven voor de voeding van mens en dier. Dit zei ir. B. van Dam, de voorzitter van het *Productschap voor Zuivel*, in zijn nieuwjaarstoespraak.

In de gevallen, dat de door middel van deze processen geproduceerde eiwitten in het menselijke dieet worden opgenomen, vindt vaak tevoren een menging plaats met mager melkpoeder of plantaardige eiwitten. Ir. Van Dam meende, dat men er de ogen niet voor mag sluiten, dat de met de thans mogelijk gebleken methoden te verkrijgen eiwitten ongetwijfeld op den duur een grote rol zullen gaan spelen in het menselijke dieet. Ir. Van Dam was ervan overtuigd, dat men er in zal slagen de gebreken, die deze produkten thans nog tonen, weg te nemen en de kostprijs ervan omlaag te brengen.

Het zuivelbedrijfsleven dient naar zijn mening deze nieuwe ontwikkelingen als een uitdaging tegemoet te treden en er voor te zorgen, dat het niet de aansluiting met de toekomst zal missen. Het zal moeten overwegen of het een rol zal kunnen spelen bij de produktie, de verwerking of de commercialisatie van de uit andere bronnen dan melk te verkrijgen eiwitten, aldus Ir. Van Dam.

Ir. Van Dam deelde verder mee dat de melkproduktie in 1967 een nieuwe recordhoogte heeft bereikt van ruim 7,5 miljard kg, dat is vier procent meer dan in het jaar ervoor. De melkaflevering aan de fabrieken steeg met vijf procent tot 6.9 miljard kg, eveneens een nieuw record. De binnenlandse afzet van consumptiemelk, condens (koffiemelk) en kaas was globaal gezien vrijwel even groot als in 1966. Het boterverbruik zakte echter met zestien procent tot 41.000 ton. De uitvoer van boter, condens zonder suiker en vol melkpoeder nam toe, maar die van kaas, gesuikerde gecondenseerde melk en mager melkpoeder daalde. De zuivelexport heeft bijna 60 miljoen gulden meer opgebracht dan in 1966 toen de waarde reeds meer dan een miljard gulden bedroeg.

Te verwachten valt, aldus Ir. Van Dam, dat de melkproduktie binnen de EEG in de komende jaren sterk zal stijgen. Dit geldt vooral voor onze partnerlanden, waar de veebezetting per ha grasland en de produktie per koe nog ten achter is bij de huidige situatie in Nederland. Volgens de laatste prognose van het *Produktschap Zuivel* zet de melkveestapel in de gemeenschap in 1975 zo'n negen procent hoger zijn dan in 1965. Wij verwachten voorts, zo ging de heer Van Dam verder, dat de gemiddelde produktie per koe in dezelfde periode zal stijgen van 3.170 kg tot 3.280 kg. Een en ander leidt tot een melkproduktie in 1975 van circa 78 miljard kg, dat is ruim negen miljard kg of bijna veertien procent meer dan in 1966. Op Italië na, zullen alle lid-staten in 1975 tenminste zelfvoorzienend zijn.

Ir. Van Dam noemde de grote kaasproduktie in 1967 onverantwoord. In het verstreken jaar is 260.000 ton fabriekskaas geproduceerd tegenover 225.000 ton in 1966. De voorzitter van het

Zuivelschap weet deze vergrote produktie aan de weigering van de regering, naast een inleveringsregeling voor boter en voor kaas ook weer een inleveringsregeling voor mager melkpoe-der tot stand te brengen.

De door de prijsaanpassing in de EEG noodzakelijke prijsstijgingen hebben in Nederland een bijzonder ongunstige invloed op het boterverbruik. De consumentenprijs voor verse boter steeg in het afgelopen jaar tot f 1.60 à f 1.65 per pakje en een verhoging van de prijs per 1 april 1968 is onvermijdelijk. Over het dalende boterverbruik in ons land gaf ir. Van Dam enkele cijfers. Terwijl in 1964 nog circa 58.000 ton boter werd afgezet, liep dit kwantum in 1967 terug tot 41.000 ton. Het is onwaarschijnlijk, dat dit kwantum zal worden gehandhaafd.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-01-24

Dr. Mansholt waarschuwt

EEG zit met groot ,boterprobleem'

Ongeveer 140 mln kilo

BRUSSEL (ANP) - Dr S. L. Mansholt heeft dinsdag de ministers van landbouw van de EEG in Brussel gewaarschuwd, dat het boteroverschot van de gemeenschap abnormaal groot begint te worden en een probleem van de eerste orde gaat opleveren.

Tot 1964 hebben de zes landen min of meer een evenwicht gekend tussen produktie en afzetmogelijkheden, doch sedertdien is de boterproduktie alsmaar gestegen en de onverkochte voorraden in de koelhuizen hebben zo langzamerhand een omvang van 140 miljoen kilogram bereikt, zo zei hij op de eerste landbouwministerraad in het nieuwe jaar.

Mansholt waarschuwde dat volgens de vooruitzichten dit overschot jaarlijks met zeker 40 miljoen kilogram zal toenemen als er geen maatregelen worden getroffen voor beperking van de produktie en stimulering van het verbruik.

De Nederlandse vice-voorzitter van de Europese commissie legde dit vraagstuk aan de ministers voor bij de indiening van voorstellen voor de definitieve marktregeling in de zuivelsector van de gemeenschappelijke markt. Volgens zijn ramingen zou het gemeenschappelijke zuivelbeleid de Europese kas in 1968-1969 circa 2,8 miljard gulden gaan kosten, waarvan alleen al 900 miljoen voor het ruimen van de overtollige boter. Dit is aanzienlijk meer dan enkele jaren geleden werd voorzien bij de discussies over de Europese melkprijs: toen kwam men op een totaal van 1,6 miljard gulden voor de Europese zuivelsector.

Melk prijs

Mansholt weet het verbreken van het evenwicht tussen produktie en afzetmogelijkheden in de zuivelsector voornamelijk aan de hoge Europese melkprijs, die de ministers hebben vastgesteld, en aan onvoldoende pogingen om de afzet van met name boter te vergroten.

Aangezien er vrijwel geen mogelijkheden zijn voor vergroting van de boterafzet buiten de Europese gemeenschap zal men binnen de zes voornamelijk moeten zoeken naar mogelijkheden om de produktie van melk te beperken en de consumptie van melk en boter te vergroten, zo betoogde Mansholt.

Hij gaf een aantal min of meer theoretische mogelijkheden voor een beleid in deze richting, zonder zelf nog een keuze te doen en met de mededeling, dat een aantal van die suggesties om politieke of psychologische redenen moeilijk of niet uitvoerbaar zouden kunnen zijn.

Ter beperking van de melkproduktie zou men volgens hem kunnen denken aan verlaging van de richtprijs voor melk of althans bevrozing ervan op het huidige Europese niveau van 39 pfennig per liter voor een aantal jaren, aan een groter verschil tussen richtprijs voor melk en interventieprij voor boter, extra-belasting op veekoeken die gebruikt worden om melkvee te fokken en premies aan kleine boeren met bijvoorbeeld 5 melkkoeien als zij van melkproduktie op vleesproduktie zouden overschakelen. Vergroting van de afzet van melk en boter was in theorie mogelijk door een drastische verhoging van de belasting op margarine (evenals een verlaging van de melkprijs voor de boeren echter niet goed denkbaar, zo gaf Mansholt toe), verhoging van het vetgehalte van de consumptiemelk tot 3½ procent, afzet van koelhuisboter tegen lage prijzen aan bijvoorbeeld leger en horecabedrijven.

Mansholt legde de problematiek op tafel zonder zelf de nodige conclusies te trekken, in de hoop dat een discussie van de ministers hem aanwijzingen zouden geven voor het uitwerken van een beleid op dit gebied.

Verbruik

De Belgische en Duitse ministers van landbouw lieten zich in eerste instantie zeer voorzichtig uit. Maar verlaging van de melkprijs kwam volgens hen zeker niet in aanmerking. Ook zou geen beleid gevoerd kunnen worden dat de kleine boeren in hun bestaan zou aantasten. Men zou volgens hen een oplossing in deze sector voornamelijk moeten zoeken in een stimulering van het boterverbruik. Ook de Nederlandse minister Lardinois meende dat men voorzichtig moet zijn met de analyse van de door Mansholt verschaft gegevens. Deze had bijvoorbeeld weliswaar gezegd, dat de Europese zuivelpolitiek in 1968-69 2,8 miljard gulden zou kosten, doch had hij wel rekening gehouden met de inkomsten uit heffingen op bijvoorbeeld ingevoerde voedergranen en zuivelprodukten.

Van de door Mansholt genoemde mogelijkheden om verbetering in de situatie te brengen sprak de Nederlandse minister nog het meeste aan de gedachte om de richtprijs voor melk te bevrozen en een soepeler beleid te voeren met grotere afstand tussen interventiebeleid en richtprijs, met name door verlaging van de toeslag op magere melkpoeder en teruggeleverde ondermelk.

Deze opvatting van minister Lardinois werd in grote trekken gesteund door de Luxemburgse minister Büchler.

Boteroverschot zwaarste probleem EEG-landen

Tweede Kamer behandelt „Landbouw”

Onpopulaire maatregelen van dr. Mansholt te verwachten

(Van onze parlementaire correspondent)

De EEG-Commissie verwacht dat op 1 april het boteroverschot in de EEG 140.000 ton zal bedragen. Dat is tien procent van de boterproductie in de EEG. Volgens prognoses van de Commissie zal dit overschot aan het eind van het seizoen jaarlijks met ongeveer 40.000 ton toenemen. Voor 75.000 van de 140.000 ton is geen koopkrachtige vraag aanwezig. Dit deelde minister Lardinois woensdagavond in de Tweede Kamer mee tijdens de behandeling van de begroting van Landbouw en Visserij. Van het overschot komt ongeveer de ene helft in Frankrijk en de andere helft in Duitsland voor. Nederland heeft slechts een overschot van ongeveer 6000 ton. Van het probleem de grote boteroverschotten weg te werken verwachtte de minister de grootste moeilijkheden.

De bewindsman zette uitvoerig uiteen welke onpopulaire maatregelen dr. S. Mansholt, de vice-voorzitter van de EEG-Commissie, zou hebben voorgesteld om de zuivelmarkt weer in evenwicht te brengen. Op het gebied van de prijzen gaf dr. Mansholt drie mogelijkheden in overweging, aldus minister Lardinois. Ten eerste de mogelijkheid de melkprijs niet te bepalen op 39 Pfennig maar op 36 Pfennig. De tweede mogelijkheid is een groter verschil tussen richtprijs en interventieprijs te bepalen en als derde mogelijkheid zag dr. Mansholt de melkprijs te laten voor wat hij is en voor enkele jaren vast te leggen.

De tweede reeks maatregelen, waaraan dr. Mansholt denkt, hebben betrekking op de consumptie. Het vetgehalte van de consumptiemelk zou tot 3,3 procent dienen te worden verhoogd onder gelijktijdige ter beschikbaarmaking van melk met een lager vetgehalte, zgn. diëtmelk. In dit verband wordt ook gedacht aan een extra afzet in de ontwikkelingslanden.

Over de vraag of op 1 april het gemeenschappelijke zuivelbeleid kan ingaan, wilde de minister nog geen uitspraak doen. Aan het eind van de maand februari zijn vier dagen gereserveerd om uitsluitend in Brussel te praten over het gemeenschappelijke zuivel- en rundvleesbeleid. Voorlopig mikken we echter op 1 april, verklaarde minister Lardinois. Mocht 1 april niet te halen zijn vanwege de tijdnood, dan acht de minister het niet uitgesloten, dat het beleid half april of op 1 mei zal ingaan. De minister begreep, dat het zuivelbedrijfsleven graag zekerheid wil hebben over de datum, dit in verband met het afsluiten van contracten.

De minister was tegenstander van een inleveringsregeling voor mager melkpoeder, waarop verschillende afgevaardigden hadden aangedrongen. De minister zag als groot gevaar van een dergelijke inleveringsregeling dat de zuivelindustrie zich in een verkeerde richting zou bewegen en dat met name de boterproductie met 50 procent zou uitbreiden.
[.....]

De „boterberg" van de E. E. G.

De botervoorraden. in de Europese gemeenschap zijn in de periode 1962-'66 gestegen van 81,9 miljoen kg tot 152,3 miljoen kg, zo heeft de Europese commissie verklaard in antwoord op vragen van de Nederlandse afgevaardigde Vredeling.¹

De stijging is het gevolg van oplopende voorraden in Duitsland, Frankrijk en België/Luxemburg.

Terwijl Nederland aan het eind van 1966 een voorraad bezat van 19 miljoen kg (tegen 19,2 miljoen kg in 1962), liepen de voorraden in Duitsland op van 14,6 tot 47,2 kg, in Frankrijk van 43,2 tot 76,9 miljoen kg en in België/ Luxemburg van 4,9 tot 9,2 miljoen kg.

De boterberg werd onlangs door dr. Mansholt op circa 140 miljoen kg geraamd.

Leeuwarder Courant, 1968-03-12

Verzet in EEG-ministerraad

Lardinois in principe achter *plan-Mansholt*

EEG-zuivelmarkt komt niet op tijd. (1 april) klaar

De minister van landbouw uit Nederland, ir. P. J. Lardinois, was gister de enige in de ministerraad van de EEG, die in principe achter de voorstellen stond, die commissaris Mansholt bij de raad heeft ingediend om tot een regeling te komen van de zuivelproblemen in de EEG.

De maatregelen, die dr. Mansholt wil nemen bestaan o.a. uit het bevriezen van de melkprijs gedurende drie tot vier jaar op een niveau, dat 0.9 cent later ligt dan de huidige prijs. Ook is in een heffing op margarine voorzien. Behalve minister Lardinois verzetten de landbouwministers zich - de een meer de ander minder - tegen de plannen van dr. Mansholt en de EEG-Commissie. De ministerraad is gister niet uit de problemen gekomen en zet vandaag de beraadslagingen voort.

De besprekingen in Brussel verlopen zeer moeilijk en in de wandelgangen laat men weinig los omtrent de gang van zaken in de ministerraad. Het beraad is vanmorgen voortgezet in een zogenaamde beperkte zitting, waarbij de ministers zo weinig mogelijk ambtenaren om zich heen hebben. Het verzet tegen de plannen van dr. Mansholt werd geleid door de Belgische minister Heger, die sprak van een absurd idee om de melkprijs te veranderen nadat deze in 1966 met veel moeite was vastgesteld op een voor de Belgische boeren absoluut minimum. De boeren rekenen er op, dat deze prijs op 1 april ook van kracht wordt, zo zei hij. Minister Hoecherl van Duitsland kwam nog het dichtste bij het standpunt van ir. Lardinois.

Commissaris Mansholt gaf op een persconferentie toe, dat het onder de huidige omstandigheden onwaarschijnlijk is, dat op 1 april de gemeenschappelijke zuivelmarkt van kracht wordt. Dit leek hem geen ramp. Laten we maar hopen op de datum van 1 mei, zo zei hij. Hij zei ook,

1 Hier stond echt 1962 / '66 of dit juist is moet nog gecontroleerd worden! (ZHN.)

dat er in ieder geval iets gedaan moet worden aan de vraag en het aanbod van zuivelproducten in de EEG.

Hij herinnerde er aan dat de prijzen in 1966 door de ministerraad hoger zijn vastgesteld dan de Commissie verantwoord achtte. Bij het uitwerken van de maatregelen om deze prijs op 1 april te laten ingaan, is gebleken dat de overschotten nu reeds veel groter zijn dan werd voorzien. Op de wereldmarkt is de prijs van boter bovendien sterk gedaald, zodat het gemeenschappelijk beleid in de zuivelsector veel meer zal gaan kosten dan men in 1966 dacht. Niettegenstaande het verzet tegen zijn plannen zijn deze gister niet verworpen, zo merkte dr. Mansholt nog op.

Het *Landbouwschap* heeft een bespreking gehad met minister Lardinois voor deze naar Brussel ging. In het bijzonder is daarbij gesproken over eventuele overgangsmaatregelen, die moeten worden getroffen indien in Brussel niet wordt bereikt, dat het gemeenschappelijk zuivelbeleid op 1 april ingaat. Met name zijn voor het Landbouwschap aan de orde de vragen op welk niveau de richtprijs moet worden gesteld en of naast de inleveringsregeling voor boter ook voor mager melkpoeder een bodem in de markt moet worden gelegd. De besprekingen tussen de minister en het Landbouwschap zullen deze week worden voortgezet na afloop van de ministerraad in Brussel.

Het *Comité van Boerenorganisaties* in de EEG, de Copa, heeft bij de ministerraad geprotesteerd tegen de voorgestelde verlaging van de melkprijs. De verlaging zou op onrechtvaardige wijze de inkomsten van de EEG-boeren drukken, terwijl de productiekosten stijgen en er reeds een achterstand bestaat van het boereninkomen ten opzichte van andere sectoren van de economie, aldus het protest.

De Copa spreekt zich uit voor een margarinebelasting van 45 cent per kilogram om het concurrentie-evenwicht met boter te herstellen. He huidige boteroverschot in de EEG bedraagt volgens de Copa slechts drie procent van de totale consumptie, terwijl de EEG meer dan de helft van wat zij aan vetten nodig heeft van elders invoert.

Leeuwarder Courant, 1968-03-22

Mansholt rekt met nog grotere boterberg

Dr. S. L. Mansholt, vice-voorzitter van de EEG-Commissie, heeft in Luxemburg meegedeeld dat zijn schattingen betreffende boteroverschotten in de komende jaren in de gemeenschap nog te laag geweest zijn. Zij zullen nog veel meer dan 40.000 ton per jaar bedragen. Dr. Mansholt baseerde dit op de jongste cijfers over melkleveranties aan fabrieken.

In het EEG-parlement zei de commissaris dat van 1 januari tot 11 maart van dit jaar, vergeleken met 1967 België de melkleveranties aan fabrieken met ruim acht procent zijn gestegen. In Duitsland was het percentage 3,4, in Frankrijk bedroeg het meer dan tien en in Nederland is zelfs de produktie met meer dan tien procent gestegen.

Het parlement maakte donderdag een begin met bespreking van de maatregelen die dr. Mansholt heeft voorgesteld om op middellange termijn een structureel evenwicht op de zuivelmarkt tot stand te brengen. Twee van die maatregelen kregen in het bijzonder de aandacht, namelijk die om de richtprijs voor melk te verlagen van 39 tot 38 Pfennig per kilo en om een gemeenschapsheffing te leggen op ingevoerde plantaardige en oliehoudende vetten die dienen voor

margarine-fabricage. Tot dit laatste heeft de ministerraad overigens in 1963 al besloten, maar dat besluit is nooit geëffectueerd.

Dr. Mansholt verdedigde zich tegen aanvallen van de Franse gaullist de Lipkowsky, die hem van koele technocratie beschuldigde. **De werkelijke moeilijkheden van de landbouw zijn gelegen in de uitzichtloosheid van familiebedrijven die geen kans zien rendabel te worden, zo zei dr. Mansholt.** Een testcase zal het voor de gemeenschap zijn, als de Commissie met structuurvoorstellen gaat komen. Voor de uitvoering daarvan zijn per jaar miljarden dollars nodig. De Nederlandse liberale afgevaardigde ir. Baas becijferde in dit kader dat alleen in Nederland voor het veranderen van eenmansbedrijven in tweemansbedrijven al 300 miljoen gulden per jaar nodig zal zijn. In de komende twintig jaar zal dit in de gemeenschap minstens tien tot vijftien miljard per jaar vergen, aldus de heer Baas.

Leeuwarder Courant, 1968-03-26

Lardinois in Brussel:

‘Tijd nog niet rijp voor zuivelmarathon’

(Van onze correspondenten)

De Nederlandse minister van Landbouw Ir. P. J. Lardinois meende gisteravond na afloop van de eerste dag van de nieuwe zitting van de EEG-ministerraad die aan de zuivelproblemen is gewijd, dat de tijd eigenlijk nog niet rijp is voor een zuivelmarathon. Hij stond daarbij lijnrecht tegenover de mening van zijn Franse collega Faure, voorzitter van de raad, die van oordeel is dat de zaken steeds moeilijker worden op te lossen, wanneer men langer praat.

Nederland heeft bij monde van zijn bewindsman van landbouw gisteren gepleit voor een zeker evenwicht binnen de gehele landbouwsector. Zo kan het voorkomen dat men uit sociale en binnenlandse politieke overwegingen prijzen toestaat die economisch eigenlijk niet verantwoord zijn. Minister Lardinois voelde er dan ook meer voor dat de ministers thans zouden proberen de zuivel en rundvleesverordeningen „rond” te maken.

De besprekingen gingen voornamelijk over de financiering van de zuivelpolitiek die dreigt op te lopen tot een bedrag van 800 miljoen dollar per jaar tenzij de subsidies worden verlaagd. Het voorstel van de Italiaanse minister Mario Restivo, een plafond in te stellen op de uitgaven voor zuivelprodukten, zou door Frankrijk en Nederland met verontwaardiging zijn aangehoord daar beide landen de grootste zuivellanden van de EEG zijn.

Voor zijn vertrek naar Brussel zei minister Lardinois in Eindhoven, dat het dit keer niet alleen de Fransen zijn die moeilijk doen, maar vooral de Belgen.

België, dat aan de vooravond van verkiezingen leeft, staat zeer afwijzend tegenover de voorstellen, die de EEG-Commissie over de éénwording van de zuivelmarkt heeft gedaan. Waar een gemeenschappelijke markt zonder bijdragen van de Commissie ondenkbaar is, zal België wel water bij de wijn moeten doen. Openstelling van de zuivelmarkt is voor Nederland een zaak van het allergrootste gewicht. Nederland heeft een produktie die honderdzesentwintig procent van zijn consumptie is en minstens veertig procent moet er uit.

De Nederlandse minister van Landbouw verwacht, dat bij de totstandkoming van de gemeenschappelijke markt de boterprijs in ons land met vijf procent zal stijgen en in België met twaalf procent zal dalen. Een verhoging van de margarineprijs zit er volgens de bewindsman niet in. Nederland zou zich daar overigens fel tegen verzetten. De melkprijs zou niet veranderen.

Ir. Lardinois zei: „Als onze zuivelindustrie het wil volhouden, dan zal zij nog nauwer moeten gaan samenwerken om sterker te staan. Er is in ons land al concentratie, maar deze zal zich op nog grotere schaal moeten voortzetten. In Frankrijk ontstaan zeer grote zuivelconcerns, zo groot zelfs dat we er moeite mee zullen krijgen. Maar niet alleen uit oogpunt van efficiency is verdere concentratie noodzakelijk, ook omdat er afnemers zijn die steeds groter hoeveelheden gaan vragen (denk aan de ondernemingen met tientallen supermarkten) moet men van verkoopzijde tot bundeling van krachten komen.”

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-03-28

In landbouw-onderhandelingen:

Compromis-voorstel van de Europese commissie

(Van onze correspondent)

BRUSSEL - De *Europese commissie* is woensdagochtend in de landbouwonderhandelingen van de EEG met een compromisvoorstel gekomen, dat - onder meer - de heffing op margarine handhaaft, de richtprijs voor melk stelt op 39 pfenning (35,5 cent) en de interventieprijs van boter verlaagt van 196,25 tot 170 dollar (resp. f 710,43 en f 615,40).

Heffing op margarine

De opbrengst van de margarineheffing – een zaak, waartegen Nederland zich op grond van overwegingen van levensonderhoudskosten fel verzet - zou per jaar 87,5 miljoen dollar moeten zijn.

Dit bedrag zou eigen inkomsten vormen voor de gemeenschap. De landen die het bedrag heffen, moeten het dus afdragen.

Kosten

De lidstaten, zo zegt het voorstel moeten 50 pct dragen van de kosten van het opruimen van de bestaande botervoorraden – koelhuisboter. Dat zou voor hen samen uitkomen op ongeveer 125 miljoen dollar. De andere 50 pct zouden door het *Europese landbouwfonds* worden gedragen. De subsidie op de magere melkpoeder wordt herleid tot 8,25 dollar per honderd kilogram en die op vloeibare magere melk wordt verhoogd tot 1,05 dollar per honderd kilogram.

[.....]

Dure roomboter hoopt zich steeds meer op

Wat doen we er mee. Nu al rond 150.000 ton

(Van onze correspondent)

UTRECHT - Rond de 150.000 ton roomboter ligt in koelhuizen opgeslagen in de zes landen van de Europese Economische Gemeenschap. De Nederlandse huisvrouw die er een half pondje van wil kopen, moet er sinds maandag een gulden en 67 cent voor neertellen - maar ze kijkt wel uit. De duurste margarine is meer dan een gulden goedkoper en ook lekker.

Wat let haar dan om margarine op tafel te brengen? Zo komt er steeds meer roomboter, ongeveer 40.000 ton per jaar, die niet wordt opgegeten. En het zal nog erger worden: de prijs zal nog stijgen, terwijl er ook nog meer boter zal komen. Prijsstijgingen drijven de toch al geringe consumptie verder terug met als gevolg: alweer meer boter.

„Vloer”

De consument - die in zijn eigen belang een deel van zijn hersens in de portefeuille heeft zitten - rekent buiten de politiek. Het is de gewoonte bij overvloedige produkten zodanig te manipuleren dat er ‘een vloer in de markt’ komt te liggen. Die vloer moet er zijn om de producenten van die overvloed grond onder de voeten te verschaffen, de garantie te geven van een redelijk inkomen. Dat zouden ze niet binnenhalen als de prijs van hun afzet vrij bepaald werd op de markt, die immers overvol zit en zonder ingrijpen de consument in staat zou stellen voor een appel en een ei in te kopen.

Die ‘vloer in de markt’ kan op tal van manieren worden gelegd. Om ons te beperken tot het zuivelgebeuren: de Nederlandse regering heeft de veehouders altijd een garantie gegeven, dat zij hun melk niet onder een bepaalde prijs hoefden te verkopen, ongeacht de afzet:

Deze garantieprijs verschafte de boeren een behoorlijk inkomen uit hun melkvee en hield de consumentenmelk tamelijk goedkoop. Met andere woorden: het was een subsidie naar twee kanten: naar de boeren en naar de consumenten. Jaarlijks kostte die garantieregeling het rijk 200 tot 400 miljoen gulden. De regering kocht overtollige voorraden op.

Subsidie-foefjes

Dat liep best tot we begonnen aan de EEG. In de *Europese Economische Gemeenschap*, zo is het officiële beleid, moeten op den duur de prijzen van alle produkten gelijk liggen zonder subsidiefoefjes. Pas dan is er een vrije handel mogelijk zonder concurrentievervalsing en zonder fatale concurrentieslagen die bepaalde bedrijfstakken in sommige landen anders, bij ongelijke prijzen maar met vrije handel, zou vernietigen.

De subsidie, nodig voor de vloer in de markt zou komen te vervallen, en is inmiddels al grotendeels afgebroken. Voortaan moest de consument zelf een vastgestelde richtprijs betalen voor zijn melk, boter en kaas, en wel het volle pond, zonder subsidie. Voeg daarbij het feit dat de Nederlandse zuivelprijzen vergeleken met andere EEG-landen aan de lage kant waren en dus moesten worden opgetrokken en de stijgende consumentenprijs voor zuivel is verklaard. Aan die prijzen valt niet te morrelen, de vrije markt heeft er geen invloed op, het wordt allemaal in Brussel op de EEG-conferenties geregeld.

Overproduktie

Het ontstaan van de onafzienbare overschottenbotern hangt met de overschakeling van garantie- op richtprijzen nauw samen. Melkvee houden is een lonende en zekere bezigheid door deze stelsels. Hoeveel melk er ook komt, de prijs die de boer ervoor krijgt verzuurt niet. Met als gevolg dat er in de loop der jaren een overproduktie is ontstaan van melk, die voor 1967 wordt geraamd op een miljard liter.

Al die melk wordt verwerkt tot boter en van de rest maakt men magere melkpoeder die weer wordt verwerkt, althans gedeeltelijk, tot kalfsvoer.

Als gevolg van dit nieuwe kalfsvoer kregen de beestjes geen volle melk meer, die ging ook naar de fabriek: nog meer roomboter. Daar komt nog bij de boter uit het afromen van de consumptiemelk

en de koelhuizen vullen zich vanzelf. De groeiende overproduktie aan melk is overigens niet of nauwelijks het gevolg van uitbreiding van de veestapel, maar van verhoging van de produktie per koe.

Voorals in Frankrijk is op dat punt de laatste jaren veel bereikt door het toedienen van krachtvoerkoeken. Tot overmaat van ramp doemt ondertussen een tweede overschotprobleem op: dat van magere melkpoeder. Van alle overtollige melk die wordt verwerkt tot roomboter blijft poeder over, dat wel voor een gedeelte kan worden gebruikt, als veevoeder maar lang niet geheel. De veestapel groeit daarvoor niet genoeg en dat is ook helemaal niet de bedoeling.

Voor enkele jaren was de uitvinding van de zogenaamde kunstkalvermelk op basis van het magere melkpoeder een oplossing voor het 'restprodukt' van de roomboter. Nu groeien ook daar onverkooopbare voorraden, omdat nu eenmaal de melkproduktie steeds grotere overschotten vertoont.

EEG-probleem

Het roomboterprobleem is een duidelijk uitvloeisel van de EEG-politiek, het is dan ook een EEG-probleem en geen nationaal. In 1963 lag er in de hele EEG maar 57.000 ton boter opgeslagen, binnenkort is dat driemaal zoveel. De 150 miljoen kilo van nu lijkt veel, maar dat valt mee, tegen een totale jaarproduktie aan boter in de EEG van 1,25 miljard kilo boter. In feite is er maar een produktie overschot van 3.5 procent in de EEG. Voor Nederland ligt dat wel heel anders: wij maken bijna tweemaal zoveel roomboter als we opeten.

Welk land in de EEG nu precies de meeste boter op het hoofd heeft, is niet eenvoudig te becijferen. Frankrijk is ongetwijfeld het land waar de produktie per koe het hardst is gestegen, met als gevolg- de grootste bijdrage tot een snel groeiend boteroverschot. Daar slaat tegenover, dat de Fransen ook het meeste boter per hoofd van de bevolking opeten. Ze kunnen bij lange na niet hun eigen melkvet opkrijgen, maar doen meer hun best dan de andere EEG-ers. Nederland echter is nauwelijks meer melk gaan produceren, dus ook niet meer boter. Onze geheel eigen bijdrage bestaat uit een verminderde consumptie van roomboter: in 1964 lustten we nog best ruim 22 pakjes per hoofd, twee jaar later nog geen 18 meer. De Fransen verorberden toen 29 pakjes, 4 meer dan twee jaar daarvoor.

Wat doen we ermee ?

Wat kan de EEG met die 150.000 ton boter doen om ze kwijt te raken? Algemeen wordt ingezien, dat de oplossing is: verlaging van de roomboterprijs, verbetering van de concurrentiepositie tegenover de veel goedkopere margarine. Een groep boterhandelaren heeft dan ook al bij het *produkschap voor zuivel* een uitgewerkt voorstel ingediend de roomboter te gaan verko-

pen voor minder dan een gulden per pakje, dus zestig cent onder de nu geldende prijs. Het zou dan gaan om koelhuisboter, dus niet om de verse boter.

Naar verluidt is minister Lardinois van landbouw nog erg huiverig voor zo'n drastische campagne, omdat er dan naar zijn idee weer minder verse boter wordt verkocht en die hoopt zich dan weer op. Volgens schattingen kan Nederland echter de 16.000 ton roomboter die wij zelf over hebben binnen drie maanden kwijt zijn als begonnen wordt aan een 'totale prijzenslag'. Het beste is dan daarmee te beginnen in 't begin van de winter, als de huisvrouw voor de feestdagen veel moet bakken en braden.

De Europese commissie heeft 450 miljoen gulden uitgetrokken voor de EEG-landen als bijdrage in de kosten van het opkopen van overtollige voorraden. Nederland kan het haar toekomstige geld ook gebruiken om overschotten goedkoop op de markt te brengen.

De Food and Agriculture Organisation (Wereldvoedselorganisatie van de Verenigde Naties) toont grote belangstelling voor 50.000 ton roomboter, eenderde van de EEG-voorraad. Verwacht wordt, dat deze transactie doorgaat.

De ontwikkelingslanden zouden van de roomboter boterolie willen maken, die vermengen met magere melkpoeder en zo voortreffelijke melk krijgen. Op die manier kan de EEG daar nog heel wat magere melkpoeder kwijt.

Het vetgehalte van onze consumptiemelk verhogen, zodat er minder roomboter uit dat deel van de produktie gemaakt kan worden, biedt een gedeeltelijke bijdrage aan de oplossing. Overigens gaan de gedachten van de Europese commissie een andere kant uit: men wil melk op de markt brengen met een lager vetgehalte om de consument meer keus te geven en omdat de mensen doorgaans al vet genoeg of zelfs te vet eten. Die magere melk zou goedkoper zijn dan de melk met 2.5 pct vet die we nu krijgen, zodat te verwachten valt dat de consument de magere kiest. Resultaat: meer vet, dus alweer meer roomboter.

Niemand gelooft dat de enige fundamentele oplossing, namelijk beperking van de melkproduktie in de EEG, enige kans maakt. Hoe minder melk, hoe minder roomboter, dat spreekt. Maar beperking van de veestapel tast het inkomen aan van de veehouders, die dat, machtig georganiseerd in belangengroepen als ze zijn, nooit nemen. Alleen met hogere prijzen voor hun produkten is dat te vermijden, maar dat slikken de consumenten weer niet.

Holtens Nieuwsblad, 20-04-1968; p. 3/4

Veehouders in hun beslaan bedreigt....

Melkgeld gaat met 6 cent omlaag

Bij de eerstvolgende uitbetaling van de melkgelden zullen de veehouders 6 cent per kilogram minder ontvangen dan de tot nu toe geldende melkprijs. Deze mededeling deed de directeur van de Coöp. Zuivelfabriek „De Vrijheid”, de heer C. Broersma, in de dinsdagavond in café Jansen gehouden vergadering van de vereniging „Jong Holten” toen aan het, in die bijeenkomst, gevormde forum de vraag voorgelegd werd of er nog winstmogelijkheden zijn op dure gronden waarvoor f 13.000,- tot f 15.000,- per hectare betaald wordt.

De heer Broersma ging bij deze uitspraak wat nader in op de situatie, zoals die zich thans ontwikkeld heeft op het gebied van de zuivel in de E.E.G. Het melkprijsjaar loopt van april tot april. De voorgenomen EEG-markt voor de zuivel is niet per 1 april j.l. tot stand gekomen, zodat thans een z.g. interim-periode is ingetreden. Met ingang van die datum is een bestaande toeslag op de melk van één cent per liter komen te vervallen. Bovendien is de toeslag uit het *zuivelfonds* uit hoofde van de industriemelk van een halve cent vervangen door een heffing van 40 cent per 100 liter, hetgeen neerkomt op een verschil van één cent voor de veehouders.

De kaasprijzen zijn vrijdag met 42 cent per Kg gezakt hetgeen een verlaging betekent van de melkprijs met ruim vier cent. In totaal derhalve een vermindering van 6 cent per liter. Het is duidelijk, dat dit een ernstige aantasting inhoudt van de bestaanszekerheid van de veehouders, indien hierin niet spoedig verandering zou komen. Zij zullen derhalve, om tot een rendabele exploitatie van hun bedrijven te komen, geen dure gronden moeten kopen. De leden en leveranciers van „*De Vrijheid*” hebben inmiddels bericht ontvangen, dat zij met deze melkprijsverlaging rekening zullen moeten houden.

Het is geen plaatselijke aangelegenheid, maar een verschijnsel, dat zich in de weidegebieden en ten aanzien van de gemengde bedrijven overal voordoet. red.).

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-04-25

Noodkreet tijdens vergadering

Zuivelindustrie ernstig ongerust over prijsvorming

Kaasprijs zakte aanzienlijk,

DEN HAAG (ANP) - De bestuursvergadering van het *produkschap voor zuivel* eindigde woensdag bij de rondvraag met een noodkreet van de heer Van de Wiel (coöp. Zuivelindustrie FNZ.), die door verschillende van zijn medebestuurders werd overgenomen. De heer Van de Wiel gewaagde van buitengewoon grote ongerustheid over de prijsvorming in de zuivel en van ontstemming over het uitblijven van regeringsmaatregelen, waardoor de richtprijs voor de melk nog enigszins waar kan worden gemaakt. De heer Loonen, vertegenwoordiger van de veehouderij, vulde aan dat de beroering in zijn kring zeer groot is. Wat men wil is een inleveringsregeling voor magere melkpoeder, maar minister Lardinois heeft deze onlangs opnieuw geweigerd.

Na het *vervallen van de inleveringsregeling voor kaas per 1 april* hebben de kaasprijzen op de Leeuwarder zuivelbeurs op goede vrijdag een enorme val gemaakt: de volvette zakte van f3,17 tot f2,75 per kilo. Bovendien blijven de noteringen voor magere melkpoeder laag. Een situatie die men als noodsituatie kan aanduiden, meende de heer Van de Wiel. Terwijl de voor de boer nagestreefde richtprijs voor de melk 35 cent per kilo bedraagt leiden de huidige kaasprijzen tot een melkprijs van 26 cent, de prijzen van magere melkpoeder en boter tot een melkprijs van 29 cent. Dat wil dus zeggen, aldus de heer Van de Wiel, dat de boer een zeer belangrijke veer moet laten.

Verliezen

Volgens de berekeningen, vertelde de heer Van de Wiel, zal de gerealiseerde melkprijs in het deze maand begonnen melkprijsjaar vier á vijf cent beneden de richtprijs liggen. Dit komt mede doordat de verliezen op de voor 1 april nog ingeleverde kaas, die zo groot waren dat ze niet geheel gedekt konden worden uit het zuivelfonds 1967-1968. voor een deel op het, nieuwe zuivelfonds zullen drukken. Het produktschap heeft hiertoe onlangs besloten.

De heer Van de Wiel vertelde dat het produktschap vorige week donderdag bij minister Lardinois op bezoek is geweest en toen weer een weigering kreeg op het verzoek om een inleveringsregeling voor magere-melkpoeder. De heer Koster (ANAB) voegde daar even later aan toe, dat de minister bij diezelfde gelegenheid ook het beschikbaar stellen van goedkope koelhuisboter heeft geweigerd. De heer Koster betreurde dat, omdat hij beide zaken van groot belang achtte voor de oplossing van het zuivelprobleem.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1968-05-03

Veehouders ongerust over situatie op de zuivelmarkt

DEN HAAG, 2-5. De veehouderijcommissie van de *Ned. Christelijke Boeren- en Tuindersbond* heeft zich in een spoedvergadering uitvoerig beraden over de zorgelijke situatie in de zuivelmarkt.

Deze situatie, mede ontstaan door het uitstellen van de beslissing over het E.E.G.-zuivelbeleid, heeft tot ernstige ongerustheid geleid onder de Nederlandse veehouders. De rigoureuze prijsdaling vindt juist plaats in de topperiode van de melkproduktie. In de maanden april tot juni wordt gemiddeld 45 procent van de produktie voortgebracht. Inmiddels is op jaarbasis omgerekend, de opbrengstprijs voor de boer gedaald tot rond 4 procent² beneden de richtprijs, aldus de commissie in een communiqué.

De commissie is zeer bezorgd over deze ontwikkeling, die naar haar gebleken is, op veel bedrijven tot acute financiële moeilijkheden aanleiding geeft. De commissie is van oordeel, dat een inleveringsregeling voor mager melkpoeder noodzakelijk is ter verdere ondersteuning van de marktprijs. Reeds herhaalde malen heeft het bedrijfsleven aan de minister van landbouw gevraagd, deze inleveringsregeling, die door het bedrijfsleven via het zuivelfonds zelf moet worden gefinancierd, te mogen vaststellen. De minister heeft echter tot nu toe zijn goedkeuring hieraan onthouden.

Nu echter het E.E.G.-zuivelbeleid opnieuw is uitgesteld, waardoor de huidige situatie voortduurt, acht de commissie het dringend gewenst dat de minister alsnog op zeer korte termijn zijn goedkeuring aan deze inleveringsregeling zal geven.

2 Mogelijk moet dit 4 ct. zijn ? (ZHN.)

***Produktschap voor zuivel* treft inleveringsregeling voor magere melkpoeder**

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft besloten een inleveringsregeling te treffen voor magere melkpoeder, geproduceerd na 1 juni a.s. De prijs, waartegen het poeder zal worden overgenomen, bedraagt 142,50 gulden per 100 kg verstuivingspoeder.

De regeling zal gelden tot de inwerkingtreding van het stelsel van gemeenschappelijke prijzen voor zuivelprodukten in de E.E.G., maar uiterlijk tot 1 november a.s.

De aan de inleveringsregeling verbonden kosten zullen voor rekening komen van het *zuivel-fonds*.

Tijdens een onderhoud dat het bestuur op 8 mei heeft gehad met de minister van landbouw, heeft de minister ingestemd met het treffen van bovenbedoelde regeling.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1968-05-21

„Boterberg” wordt gebergte

ROME, 20-5. Uit het wereldboteroverschot, kortweg boterberg, is in 1967 een botergebergte gegroeid. De botervoorraad van de hele wereld bereikte in 1967 de verontrustende omvang van 450.000 ton (1966: 350.000) ton. Dit blijkt uit een maandag in Rome gepubliceerd rapport van de voedsel- en landbouworganisatie (F.A.O.) van de V.N. Begin dit jaar waren de botervoorraden 200.000 ton. groter dan de als voldoende beschouwde voorraden. Volgens de voedsel- en landbouworganisatie Zal de boterproductie dit jaar nog verder worden vergroot.

De toeneming van, de botervoorraad in 1967 werd voornamelijk veroorzaakt door een toename van de voorraden in de Verenigde Staten, en Frankrijk. De voorraad in de E.E.G., nam met 46.700 ton toe, waarvan de Franse voorraad met 33.800 ton. Bijna de helft van de totale wereldbotervoorraad bevond zich eind 1967 in de E.E.G.

Leeuwarder Courant, 1968-05-29

Prijzen zuivel en margarine omhoog

Compromis in EEG-zuivel onder druk van boeren

Richtprijs melk blijft op 35,3 ct. bij 3,7 pct vet

De ministers van Landbouw in de EEG hebben in de nacht van dinsdag op woensdag overeenstemming bereikt over een uniform zuivelbeleid. Hiermee is het uniforme landbouwbeleid in de EEG vrijwel een feit geworden. De nieuwe regelingen gaan 1 juli in. Het compromis dat nu bereikt is wordt beschouwd als een succes voor de Franse minister van landbouw Edgar Faure, en voor zijn Belgische en Luxemburgse ambtsgenoten.

De Belgen en de Fransen wilden de melk en boterprijs op het eerder vastgestelde peil handhaven, terwijl, de EEG-commissie verlaging had voorgesteld met het oog op de overproductie. De boterprijs zal in Nederland opnieuw met vijf cent per halfponds Pakje omhoog gaan, terwijl er mettertijd een heffing op margarine komt van drie tot vijf cent per pakje.

Er is bij de besluiten van deze nacht ongetwijfeld zeer sterk rekening gehouden met de onrust onder de boeren, zo zei minister Lardinois na afloop. Doch het is in onze samenleving nu eenmaal geen eenvoudige zaak om aan prijzen te willen tornen die de boeren in de EEG-landen een bepaald inkomen bezorgen, voegde hij er aan toe.

De ministers waren dinsdagavond om half elf, na inleidende discussies sedert maandagmiddag, aan de conferentietafel gaan zitten met een nieuw compromis van de *EEG-Commissie* inzake de zuivelpolitiek. Het compromis, gebaseerd op voorstellen die de Franse minister Faure als voorzitter van de raad de vorige maand op een mislukte marathonvergadering in Luxemburg had gedaan, opende de mogelijkheid voor sommige landen om op de uniforme prijzen nationaal correcties toe te passen wegens verschillen in omzetbelasting of btw (belasting op de toegevoegde waarde).

Na uren lange discussies werd men het tenslotte eens over de volgende hoofdpunten voor het EEG-zuivelbeleid 1968-69:

- EEG-richtprijs voor melk 35,30 per 100 kg.
- interventieprijs voor boter f 628,07 per 100 kg (met correctiemogelijkheid naar boven van f 9,90 voor België. Luxemburg en Italië en voor Duitsland naar beneden met f 21,00)
- interventieprijs voor magere melkpoeder f 149,32 per 100 kg (met correctiemogelijkheid voor België. Luxemburg en Frankrijk van f 9,90 naar boven)
- steun voor magere melk, die als veevoeder wordt gebruikt, van f 5,40 per 100 kg en voor magere melkpoeder van f 29,90 per 100 kg.

Minister Lardinois verklaarde vanmorgen om half zes, toen de vergadering afliep, dat hij het resultaat niet op alle punten bevredigend vond. Doch het uiteindelijke compromis was het beste dat onder de gegeven omstandigheden haalbaar was.

Minister Lardinois verwachtte voorts, dat met het nieuwe EEG-regime de richtprijs voor melk (35,3 cent) meer dan met het huidige Nederlandse stelsel door de boeren in Nederland gerealiseerd zou kunnen worden. Tenslotte meende hij, dat de onlangs ingezakte kaasprijzen zich weer zouden herstellen op het niveau van de afgelopen winter.

De kosten van de EEG-zuivelpolitiek in het jaar 1968-'69 zijn in eerste aanleg beperkt tot 630 miljoen Dollar. Als meer geld nodig blijkt te zijn, moet de ministerraad zich nader beraden over het beleid of bijpassen. In het bedrag van 630 miljoen Dollar zijn niet de kosten berekend voor het opruimen van de huidige boteroverschotten.

De ministers besloten voorts hun resolutie van 1964 inzake invoering van een heffing op margarine (die in Nederland de margarine drie tot vier cent per pakje duurder zal maken) uit te voeren, gekoppeld aan het Europees parlementair toezicht op de opbrengst van deze belasting (van maximaal 87,5 miljoen dollar per jaar).

Geen nabetaling uit zuivelfonds³

**DEN HAAG (ANP) - De melkveehouders zullen dit jaar hun twee gebruikelijke nabeta-
lingen moeten missen, het geld dat daarvoor beschikbaar zou zijn moet nu dienen om
een deel van de verliezen op ingeleverde kaas te dekken.⁴**

Van de ‘industriemelktoeslag’, de toeslag die de regering gaf op tot boter verwerkte melk, lag de in de loop van het jaar gedane voorschotbetalingen, nog een bedrag van f 10.248.000, gereed als slotuitkering. Omdat deze toeslag over het jaar april 1967-april 1968 nog met 1,7 per honderd kilogram melk, nu is afgeschaft, zou het de allerlaatste slotuitkering van de overheid zijn geworden. Maar zelfs dat ging niet door, omdat de overheid het geld in het door het produkt-schap voor zuivel beheerde *zuivelfonds* stortte.

In het melkprijsjaar 1967-1968 heeft dat zuivelfonds al een verlies geleden van f 15.540.000 op 7.729 ton ingeleverde en weer verkochte kaas. Aan het einde van het melkprijsjaar lag er echter nog 22.371 ton ingeleverde kaas en daar kan nog meer bijkomen.

Weliswaar wordt de kaasinleveringsregeling in het nieuwe melkprijsjaar niet voortgezet, maar voor 1 april geproduceerde kaas mag nog ingeleverd worden. Mede dankzij die overheidsstorting van ruim tien miljoen heeft het zuivelfonds nu een reserve van f 42.549.000. Een deel van de nog resterende verliezen op de kaas en de restitutie van een melkpoederheffing zullen eruit bekostigd worden.

Dat wil zeggen dat de veehouders ook uit hun eigen fonds geen slotuitkering meer kunnen verwachten. Wel moeten zij van 1 april jongstleden af 40 in plaats van 10 cent per 100 kilo melk heffing aan het fonds betalen, omdat die reserve lang niet genoeg is om alle verliezen te dekken.

³ Tekst behoorlijk *hersteld*, ivm. de grote hoeveelheid opmaak fouten (ZHN.)

⁴ Dit kon er nog wel bij! In de stad Groningen waren een groep protesterende boeren uit onvrede met de lage melkopbrengst zelf aan het uitventen geslagen, wat weer tot gevolg had dat de melkslijters – in loondienst – zich demonstratief inschreven bij het Arbeidsbureau..... PZC 1968-05-30

Naar waarde éénder EEG-Landbouwproductie

Maandag gemeenschappelijke markt zuivel en rundvlees⁵

Vertraging door meningsverschillen

BRUSSEL (ANP) - Maandag 29 Juli wordt in de EEG de gemeenschappelijke markt voor zuivel en rundvlees van kracht - sectoren die naar waarde gerekend, ongeveer een derde van de gehele EEG-landbouwproductie vertegenwoordigen.

De openstelling van deze vrije EEG-markt met gemeenschappelijke Europese prijzen komt vier maanden later dan aanvankelijk was voorgenomen. De ministers van landbouw van de Zes hebben bij het uitwerken van de laatste regelingen voor de zuivel- en vleessector in het afgelopen half jaar nogal wat vertraging opgelopen door meningsverschillen over de steeds groter wordende overproductie van melk en boter.

Dr Mansholt, de Nederlandse vice-voorzitter van de Europese commissie, heeft nog geprobeerd de Europese melkprijs wat verlaagd te krijgen, teneinde de melkproductie wat af te remmen, doch die poging is mislukt. In de komende herfst zal deze discussie overigens weer opgenomen moeten worden, aangezien men dan moet gaan denken aan de vaststelling van de gemeenschappelijke prijzen voor het seizoen dat in april 1969 begint. De belangrijkste wijzigingen op 29 juli voor de zuivel- en rundvleessector zijn het afschaffen van heffingen en douanerechten in het handelsverkeer binnen de gemeenschap en het instellen van gemeenschappelijke heffingen op invoer uit landen buiten de EEG. De Europese commissie stelt die heffingen vast, wekelijks voor runderen en rundvlees, tweemaal per maand voor zuivelprodukten en eenmaal per maand voor bevroren vlees.

Correcties

Voor boter en magere melkpoeder blijft aan de onderlinge grenzen evenwel, tot april volgend jaar, nog een speciaal systeem van kracht voor het corrigeren van verschillen die tussen de zes landen nog zijn blijven bestaan, om door nationale afwijkingen van de Europese interventieprijs voor boter.

De nieuwe EEG-regelingen voorzien tenslotte in de mogelijkheid, dat noodmaatregelen worden getroffen als de markt in gevaar komt. De Europese commissie beslist daarbij over toepassing van vrijwaringsmaatregelen, als de prijzen dreigen in te storten als gevolg van te sterke aanvoer van buiten de Europese ministerraad kan maatregelen treffen in het tegenovergestelde geval, dwz. als de gemeenschappelijke markt verstoord wordt door te hoge prijzen bij invoer. De Europese commissie en de ministerraad van de gemeenschap zullen na de vakan-

5 De datum dat de EEG het zuivelbeleid – volledig – over neemt is niet duidelijk! Zoals uit de tekst blijkt zijn ook nu, niet alle onderdelen volledig EEG-beleid. Jr.- boek WP over 1968 heeft het er over; „dat op 29 mei, na langdurig onderhandelingen overeenstemming werd bereikt over de hoofdlijnen van de definitieve marktordening van de sector melk- en zuivelprodukten en van de sector rundvlees. Deze verordeningen werden op 24 juli 1968 van kracht.”

Het Produkschap Zuivel hanteert als datum, 27 juni 1968, dat is de dag dat de EEG.-Verordening nr. 804/68 van de Raad van kracht werd. Deze bevat de ‘gemeenschappelijke ordening der Europese (van de zes) markten in de sector melk en zuivelprodukten’. In Biografie Mansholt (BM.) wordt 1 juli 1968, de datum dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid tot stand kwam, als datum genoemd.Conclusie tot nu; „we zijn er langzaam ingedommeld”. Zie inleiding bij 1969 (ZHN.)

ties op het gebied van zuivel en rundvlees overigens weer snel aan de slag moeten gaan. Afgezien van de vaststelling van nieuwe Europese prijzen, die volgend jaar van kracht moeten worden, zal de raad o.m. een gemeenschappelijk controlemerk voor boter moeten vaststellen en regelingen treffen voor afzet van 140 tot 160.000 ton overtollige boter.

In de sector rundvlees moeten nu nog, evenals voor de industrie in het algemeen, de belasting- en douanewetgeving geharmoniseerd worden, evenals de keuringsvoorschriften.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-08-07

Eerste boterconcentraat (boterolie)⁶ komt binnenkort reeds op de markt

LEEWARDEN (GPD) - De regering heeft 5000 ton koelhuisboter beschikbaar gesteld uit de v.i.b.-voorraden voor de produktie van boterconcentraat. Binnenkort is dit produkt in de winkels te verwachten. Veel eerder dan verwacht werd.

Boterconcentraat is speciaal bestemd voor braden van vlees en dergelijke, doch het is ook smeerbaar op de boterham. Het wordt gemaakt van boter door er alle vocht uit te halen. Om verwisseling met boter te voorkomen is er 2 pct sesamololie aan toegevoegd en bovendien enig eiwit dat bij het braden onder roeren bruin wordt en aangeeft dat het vlees in het botervet gelegd kan worden. De verwijdering van het vocht uit de boter voorkomt het spatten in de pan.

Bij een goede produktie van boterconcentratie kan het aroma van de boter bewaard blijven. Het heeft ook - hoe kan het anders - een roomgele kleur. De prijs zal 82 of 83 cent per pakje van 250 gram zijn. Het produkt komt ook in bekertjes ter beschikking die echter 6 cent duurder zijn.

De bereiding van boterolie is in 1964 in Nederland begonnen. Het produkt ging aanvankelijk alleen voor export weg. Er bleek een vrij grote behoefte te bestaan aan boterolie, die oa. wordt gebruikt in de tropen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1968-08-08

Noorwegen houdt botermarkt anders schoon dan wij

In herfst maatregelen tegen boteroverschot

(Van onze landbouwmedewerker)

In de komende herfst zullen speciale maatregelen nodig zijn om de zware belasting, die de botervoorraden op de EEG-markt uitoefenen, te verlichten. Hoewel de boterproduktie maar een

⁶ Naar berichten van een week later (PZC 16-08-1968) was er van het bedrijfsleven nog geen grote belangstelling. Er waren ook nog al wat kinderziekten, bv. Het in wikkels geleverde product werd te snel vloeibaar en liep dan uit de wikkels, was niet lang houdbaar en de twee mengsels boterolie en sesamololie waren slecht mengbaar. Er werd wel gewerkt aan deze 'kinderziekten'. Ik kom het product boterolie later nog wel eens tegen bij levering aan ontwikkelingslanden. Het werd ook wel gebruikt, samen met magere melkpoeder, voor 'recombinet' melk productie. Zie volgende knipsel PZC 1968-08-15 – niet verder uitgezocht! (ZHN.)

klein percentage vormt van de totale productie van overschotten drukt ze toch bijzonder zwaar.

In Noorwegen heeft men het probleem van de boteroverschotten ook sinds enige tijd aangepakt. Volgens het vakblad van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond houdt men daar de botermarkt schoon door vanaf mei de prijs van consumptieboter tijdelijk te halveren. Daardoor kan de koelhuiscapaciteit beperkt blijven. Door de voorkeur te geven aan een direct verlies van ruim twee gulden per kilo ten bate van de consument en een landelijke reclamecampagne voor verse boter, worden ook de melkveehouders verplicht maandelijks een paar kilo boter af te nemen.

Voor zover de exportmarkt dan nog tekort schiet, wordt ook tegen lagere prijzen aan sociale instellingen geleverd. Eventuele restanten worden tenslotte aan de margarine-industrie overgedaan.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-08-15

Fries bedrijf bouwt ‘recombined’ melkfabriek in Djakarta

LEEWARDEN (GPD) - De CCF. - *Coöperatieve Condens Fabriek* – in Leeuwarden heeft van de Indonesische autoriteiten vergunning gekregen voor de bouw van een fabriek voor ‘recombined’ melk bij Djakarta. De aanvraag daartoe werd dit voorjaar ingediend, mede namens een Indonesische onderneming.

Met de bouw van de fabriek is een bedrag gemoeid van tussen de 4 en de 5 miljoen gulden. De CCF heeft reeds eerder dergelijke fabrieken gebouwd in Koeala Loempoer, Singapore en Lorenzo Marques, welke geëxploiteerd worden in samenwerking met lokale ondernemingen. De CCF neemt ook deel in de bouw van een soortgelijke fabriek in Bangkok, samen met de DOMO en de Coöperatieve Condensfabriek Gelderland-Overijssel.

De CCF is op het ogenblik bezig met de inrichting van deze fabriek. Ook in Djakarta hoopt de CCF tot samenwerking te kunnen komen met andere Nederlandse zuivelcoöperaties. Voor de bouw van de fabriek is grond aangekocht tussen Djakarta en Tandjong Priok.

„Recombined” melk wordt gemaakt uit mager melkpoeder, waaraan boterolie is toegevoegd. De melk komt dan als gecondenseerde melk in blik aan de markt. Boterolie is boter waaraan het vocht onttrokken is.

Dr. Van de Wiel (FNZ)

Prijzen zuivelprodukten moeten op richtprijs melk „gericht” worden

Verhoog de prijzen van zuivelprodukten in de EEG. zodat ze op een niveau komen, dat overeen komt met de richtprijs voor de melk. Dr. E. van de Wiel, algemeen secretaris van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ*, gaf dat gistermiddag op de algemene vergadering van die bond in Tilburg in overweging.

Een tegendraads voorstel: prijsverhoging terwijl er een overschot is. Dr. Van de Wiel gaf dat zelf toe, maar aan de andere kant leek het hem toch ook normaal dat de consument de kostprijs betaalt. En de richtprijs dekt de kosten van de melkproduktie nog niet eens. Op het ogenblik betaalt de consument voor verschillende zuivelprodukten minder dan die richtprijs. Op EEG-niveau scheelt dat zo'n twee à drie cent per kilo melk.

Inkomenspolitiek

Voor het lopende melkprijsjaar worden de uitgaven van de zuivelafdeling van het Europese Landbouwfonds, nodig om het inkomen van de melkveehouders op peil te houden, op twee miljard gulden geschat, afgezien nog van het kleine miljard dat nodig is voor het opruimen van het bestaande boteroverschot.

Omdat het op korte termijn niet zal lukken de groei van de melkproduktie voldoende in toom te houden, zou het voor het zuivelbeleid benodigde bedrag in de komende jaren nog wel verder toenemen, en dat, zo vreesde de heer Van de Wiel zou wel eens kunnen leiden tot een toenemende genegenheid tot verlaging van de melkprijs. Zo'n verlaging - of zelfs een gelijk laten van de prijs wat, gezien de kostenstijgingen, op een reële prijsverlaging zou neerkomen - is een bijzonder simpele ingreep.

Zo voldoet men zelfs aan alle eisen die dr. Van de Wiel eerder in zijn betoog zelf aan het te voeren beleid had gesteld; behalve aan de eerste eis, namelijk dat het inkomen van de veehouderij niet mag worden aangetast.

Vandaar zijn voorstel de EEG-overheid dan maar wat te ontlasten door de consument wat meer te laten betalen. Het verschil tussen de alsdan door de consument op te richten richtprijs en de interventieprijzen zou hij door middel van een heffing in het Europese landbouwfonds willen storten. Een heffing van drie cent per kilo melk zou de uitgaven van dat fonds uit hoofde van de zuivelinkomenspolitiek terugbrengen van twee tot één miljard gulden.

Prof. C. Boon, voorzitter van de *Belgische Boerenbond*, ziet nog wel toekomst voor het gezinsbedrijf. Hij vertelde dat gistermiddag aan de algemene vergadering.

Als het gezinsbedrijf economisch gezien de geschiktste bedrijfsvorm zou zijn, maar sociale nadelen zou hebben, zou de heer Boon dat bedrijf niet willen, maar hij achtte economische noch sociale gronden aanwezig waarom in de melkveehouderij het een- of tweemansbedrijf het niet tegen andere bedrijfsstructuren zou kunnen opnemen. Wat de aanwending van de produktiefactoren betreft, heeft het rationeel werkende een- of tweemansbedrijf volgens hem geen reden tot twijfelen aan de doelmatigheid van zijn structuur.

Minister Lardinois:

Landbouwbeleid in de Euromarkt kritisch bekijken

(Van een onzer verslaggevers)

Het landbouwbeleid in de Euromarkt zou best nog eens kritisch bekeken kunnen worden. Ook het markt- en prijsbeleid voor agrarische produkten is niet onaantastbaar. Dit beleid kan nog worden gestroomlijnd en bijgestuurd.

Dit zegt de minister van Landbouw, ir. Lardinois, met zoveel woorden in de toelichting op de begroting van Landbouw voor 1969. De minister meent, dat de gemeenschappelijke Europese markt niet alle problemen van de Nederlandse landbouw kan oplossen. Het wegvallen van de grenzen tussen de zes EEG-landen biedt voor de overschotten aan tarwe, suiker, fruit en zuivel onvoldoende soelaas.

„We zullen er ons op moeten instellen, dat het proces van aanpassing van produktie een vraag geruime tijd zal vergen. Met name voor de zuivel moet, zowel voor Nederland als voor de hele EEG, vooralsnog met een toenemend verschil tussen produktie en afzet rekening worden gehouden,” aldus de minister.

„Het vinden van meer evenwicht tussen de zuivelproduktie en de afzet zal in de komende tijd het centrale vraagstuk moeten vormen in het landbouwoverleg, dat te Brussel wordt gevoerd.”

In eerste instantie moet worden gestreefd naar een duurzame verhoging van het verbruik van melk- en zuivelprodukten binnen de Euromarkt.

[Fruittelt en verbod op hormoonbehandeling kalveren.....]

Leeuwarder Courant 1968-10-14

Geen sociale prijzen maar economische

Plan-Mansholt beoogt totale omwenteling EEG-landbouw

Melkveehouderijbedrijven dertig keer zo groot

(Van onze landbouwredacteur)

De regeringen van de zes EEG-landen bestuderen op het ogenblik een plan-Mansholt, dat de Europese landbouw in tien jaar geheel moet moderniseren. Het plan betekent een totale omwenteling in de landbouwpolitiek. Niet langer zullen in de landbouw sociale normen de prijzen bepalen maar economische. Boeren, die in aanmerking willen komen voor sociale uitkeringen, zullen hun bedrijven moeten inbrengen in samenwerkingsgroepen.

De akkerbouwbedrijven in de EEG zullen volgens dit plan gemiddeld vijf tot zes keer zo groot moeten worden als ze op het ogenblik zijn en de melkveehouderijbedrijven zouden zelfs dertig tot vijftig maal zo groot moeten worden als hun huidige omvang. De ombouw van de EEG-landbouw zou gedurende tien jaar jaarlijks drie tot vijf miljard dollar kosten. Hetgeen maximaal zo'n 180 miljard gulden belooft. Overigens sprak het Kamerlid Sake van der Ploeg vorige week in Leeuwarden al van 300 miljard gulden.

Het plan-Mansholt vormt nog een geheim document, dat niettemin in Le Monde omschreven werd als volumineus. Het Franse dagblad blijkt evenals de Duitse Frankfurter Allgemeine over vrij uitvoerige inlichtingen over het plan te beschikken, die kennelijk rechtstreeks uit Brusselse EEG-bronnen komen. De vice-president van de EEG-Commissie, dr. Sicco Mansholt, heeft dit jaar op verschillende plaatsen en in invloedrijke kringen reeds uitvoerig van zijn inzichten blijk gegeven. Ze kwamen er op neer, dat er miljoenen mensen uit de landbouw moeten verdwijnen, goedschiks of kwaadschiks.

Minister Lardinois heeft in Zuidlaren kortgeleden gezegd, dat hij bij de bedrijfsvergroting in de landbouw niet zo ver wilde gaan als Mansholt, maar uit berichten in Le Monde maken we op, dat de Franse regering in ieder geval bereid is tot een herziening van de Franse landbouwpolitiek en wel dusdanig, dat deze politiek zich aanpast bij het plan-Mansholt.

Het aanlokkelijke van het plan-Mansholt voor de regeringen der zes landen is, dat commissaris Mansholt van mening is dat vanaf 1972 de bedragen, die nodig zijn om de ontwrichte agrarische markten te ondersteunen, zullen afnemen. In november reeds moeten de regeringen in de EEG-ministerraad een beslissing nemen over het plan-Mansholt, dat als futuristisch en fanatistisch werd gekenschetst nog voor de regeringen er begin oktober kennis van hadden genomen. Hier rolde de donder voor de bliksem uit.

Meer bos

In de verschillende publicaties over het plan wordt telkens gezegd, dat in de EEG een oppervlakte van zes procent van de 72 miljoen hectare uit produktie genomen moet worden voor bebossing. Dat is dan 4,5 miljoen hectare, een oppervlakte zo groot als België heet het dan.

Alleen Le Monde zegt dat de oppervlakte groter is dan België en dat klopt wel, want de oppervlakte van dit land is drie miljoen hectare, waarvan anderhalf miljoen landbouwgrond. Le Monde is ook verder het meest exact in zijn opgaven. Het blad zegt, dat de EEG-landbouw volgens Mansholt in 1980 twee derde van het benodigde voedsel zal kunnen voortbrengen. Die EEG-landbouw zal dan bestaan uit de grote bedrijven, die Mansholt zich voorstelt. Deze bedrijven zullen er niet zonder meer komen, doch zullen met subsidies uit de grond moeten worden gestampt.

Het plan houdt verder in, dat de prijzen van de agrarische produkten in de EEG niet verder verhoogd zullen worden, terwijl er voor graan zelfs een prijsverlaging tot stand zal moeten komen. De exodus van boeren en arbeiders uit de landbouw, die nu in de EEG drie procent per jaar bedraagt, zal in de komende tien jaar tot 4.5 procent moeten worden verhoogd. De gebieden, die uit de produktie genomen moeten worden liggen voornamelijk in Frankrijk. De Hamburgse Die Zeit zegt dat Mansholt twee derde van de arbeidskrachten uit de landbouw wil verwijderen door premies te geven, grond uit produktie te nemen en een prijzenstop in te voeren. De overblijvende bedrijven zullen na een gesubsidieerde trainingsperiode blootgesteld worden aan de ruwe wind der internationale concurrentie en dan voornamelijk die van de Amerikaanse farmers. De premies aan de vertrekkende boeren zullen voornamelijk gegeven worden aan hen, die een ander vak willen leren.

De Frankfurter Allgemeine legt vooral de nadruk op sociale maatregelen in het plan-Mansholt. Niemand zal gedwongen worden de landbouw te verlaten, alles gaat vrijwillig en met pensioen of premie. Er komen voor drie miljoen melkkoeien afslachtpremies en voor de messterij van rundvee zullen ook premies worden gegeven. De geconcentreerde bedrijven zullen geen kolchosen zijn, maar wel de nadelen missen van het eenmansbedrijf, dat Mansholt als

niet langer houdbaar beschouwt. Het blad neemt Mansholt reeds in bescherming als zou zijn standpunt als een niet ernstig te nemen utopie klinken, want tien jaar geleden beschouwde men de huidige wijze van boeren ook reeds als utopie. „De waarheid was steeds radicaal, veelal ook utopistisch”. aldus de Frankfurter Allgemeine.

Opvallend is, dat de genoemde bladen, maar vooral de beide Duitse ingewijden zijn in het plan-Mansholt. Het betreft hier niet alleen de drie meest invloedrijke bladen uit de EEG-landen, maar wat de Duitse betreft ook de markantste critici van het landbouwbeleid in de EEG en in hun eigen land. De Frankfurter Allgemeine schrijft dan ook in zijn artikel over het plan-Mansholt, dat de te hoog vastgestelde prijzen in de EEG tot grote verstoringen van de markt hebben geleid. Die hoge prijzen leidden tot overproductie en daarmee tot „oeverloos stijgende” interventie- en exportsubsidies. Ook Die Zeit schrijft in de trant van „we hebben het altijd al gezegd”. Uit de genoemde artikelen zou men kunnen opmaken, dat het plan-Mansholt wel bijzonder ambitieus is, maar anderszijds toch ook niets anders beoogt dan de voortzetting van een agrarische revolutie, die reeds aan de gang is

Dit is slechts betrekkelijk waar. In de periode 1960 - 1966 is de gemiddelde bedrijfsgrootte in de EEG-landen slechts gestegen van 10,4 tot 10,9 hectare, praktisch geen verandering. In Amerika kwam die grootte van 122 op 130 ha. De uittocht van de boeren is na die van hun arbeiders en hun zoons in Europa nog maar net op gang gekomen.

Rijstebrijberg

Welke kansen het plan-Mansholt maakt om tot uitvoering te komen is in de mist gebleven. Mogelijk zullen de regeringen de conceptie overnemen, want daar is de tijd langzamerhand wel rijp voor. Het constante signaleren van de boterberg, de suikerberg en wat voor andere bergen er nog meer zijn, hebben bij het publiek de gedachte ingang doen vinden, dat de EEG-landbouwpolitiek schandaleus is om een woord van de Frankfurter Allgemeine te gebruiken, terwijl anderzijds de boeren er bepaald niet door tevreden zijn gesteld. De herhaalde constatering, dat de EEG-landbouwpolitiek vastgelopen is, zijn nu uitgemond in de rijstebrijberg-Mansholt, die de respectieve regeringen straks mee terug nemen naar hun eigen haardsteden.

Op nationaal niveau zal het plan zijn uitwerking moeten krijgen, deels ook met nationale middelen. Op aandrang van de PvdA-fractie in de Tweede Kamer zijn de besprekingen over de landbouwbegroting inmiddels reeds uitgesteld tot minister Lardinois uit Brussel is teruggekeerd met een dan ongetwijfeld in de ogen van Mansholt onherkenbaar gewijzigd plan-Mansholt.

Nederland is overigens reeds bezig met de voorbereidingen om het plan uit te voeren. Aan het ministerie van Landbouw en Visserij is een splitsing doorgevoerd, waarbij de naam Landbouwvoorlichting verloren is gegaan en waarbij de voorlichting is gesteld onder een nieuwe Directie Bedrijfsontwikkeling. Dit directoraat zal zich volgens zijn directeur. ir. A. de Zeeuw, in de eerste plaats richten op de voorlichting van de potentieel levenskrachtige bedrijven. Wat dat bij de huidige regering, die zich juist het lot van de kleine zelfstandigen zou aantrekken, zal betekenen, mag Joost weten, en als Joost het niet weet, kan hij het bij Mansholt gaan vragen.

Blik door het wereld venster

De E.E.G. staat voor structuurbeleid

Onrust en bange voor gevoelens overheersen

In het E.E.G.-beleid t.a.v. de landbouw zoals dat de laatste 10 jaar is gevoerd, zijn duidelijke hoofdlijnen te onderkennen. De eerste is wel deze, dat men gestreefd heeft naar een zo spoedig mogelijke verwerkelijking van de vrije Europese markt voor landbouwprodukten en dat men deze nagenoeg ook heeft bereikt. De tweede was deze, dat men getracht heeft het prijspeil in die E.E.G. te beschermen tegen verstoringen van buitenaf via een ingewikkeld stelsel van heffingen (op invoer uit) en restituties (bij uitvoer naar) derde landen. Ook dat is gelukt, op enkeler uitzonderingen na zoals eieren en tuinbouwprodukten, die dan ook marktinstoringen kennen.

Tegelijk echter trachtte ieder land zijn produktie op te voeren, vooral bij de z.g. basisprodukten waarvoor interventies gelden, zoals granen, melk en zuivel. Bij die basisprodukten, vooral in de zuivelsektor, maar ook bij andere voortbrengselen zoals suiker, fruit, groenten en af en toe slachtkuikens, beginnen overprodukties zich af te tekenen. Wat nu te doen?

Zegt men agrariërs, dat hun gouden tijd voorbij is, dan kan men op felle tegenstand rekenen. Want voor vele bedrijven is er de laatste 10 jaar geen gouden tijd geweest. Men moest zich immers snel aanpassen aan de sterk stijgende kosten (lonen, machines, kunstmest, voeder enz.) en mechaniseerde. Dat kostte geld. Bovendien moest men de bedrijven vergroten en rationaliseren.

Het is echter niet te ontkennen, dat het landbouwbeleid in de E.E.G. de gemeenschap zóveel geld gaat kosten, dat de ministers van financiën zich, gaan verzetten. Ook de openbare mening komt in het geweer. De stemming is slecht. Daardoor kunnen volslagen ondeskundige lieden. (althans ondeskundig op dit gebied!) aan bod komen en rare, onuitvoerbare voorstellen doen of onjuiste kritiek geven. Daartoe behoort ook de kritiek van dr. Drees op het zuivelbeleid. De actie rietsuiker i.p.v. bietsuiker hoort er eveneens toe. Maar al zijn de uitspraken en acties waardeloos, ze zijn symptomen. Het valt niet te ontkennen, dat in de laatste 10 jaar de goede bedrijven uitstekend gerendeerd hebben, in het algemeen. Een aardappeldrama van 1967 en een regentragedie van 1968 doen daar weinig aan af. Dàt bedoelt men als men zegt dat de gouden tijd voorbij gaat of reeds is.

Verwaarloosd structuurbeleid

Het is niet waar, dat de E.E.G. helemaal niets heeft gedaan aan de produktiestructuur. Er zijn toelagen geweest voor verscheidene projecten en er zijn faciliteiten geweest voor investeringen, ontwikkeling en sanering. Maar de grote lijn ontbrak en wat men deed was te weinig. Bovendien werd geen goed beeld gegeven van de produktieontwikkeling in de nu komende tijd, terwijl men tóch, van mening is dat men zó niet verder kan gaan.

Het gevolg is geweest, dat plotsklaps allerlei rare uitspraken werden gedaan. Wij doelen, dan niet op die Hamburgse graan handelaar, die maar even vijf miljoen ha. grond in de E.E.G. uit de produktie wilde nemen. Hij dacht alleen aan bouwland, maar men zou evengoed grasland voor speelweiden kunnen bestemmen. Het bontste van allen maakte dr. Mansholt het. Ook hij wilde veel grond (4 miljoen ha.) uit de produktie nemen, maar bovendien wilde hij 6 miljoen

boeren hun bedrijven doen sluiten! Het wonderlijkste (om niet te zeggen: het meest stuitende) was daarbij wel, dat deze vice-voorzitter van de E.E.G.-commissie zijn uitspraak deed in een Leidse studenten sociëteit. Niemand zal wat tegen die sociëteit hebben, maar wanneer Mansholt daar opeens zulke uitspraken doet kan men concluderen dat hij nog niet weet waar hij iets moet zeggen en waar niet. Want Mansholt is geen onbetekenend particulier. Of zou hij van oordeel zijn zijn dat met de boeren tóch niet te praten is en dat men dus beter overal elders belangrijke uitspraken kan doen?

Voorzichtigheid is geboden

Het Zou natuurlijk ronduit een schande als in een wereld met voedseltekorten de E.E.G. Zo- maar 4 of 6 miljoen ha. grond uit de produktie zou nemen. Mocht dat wenselijk zijn, dan zal men het toch uiterst geleidelijk moeten doen want niemand wint er iets bij als men 6 miljoen werklozen erbij krijgt. Sommigen denken, aan voedselhulp via de overschotten uit de E.E.G., anderen aan een beter geplande agrarische produktie. Zo kan men stellen, dat de graanproduktie weer gericht zou kunnen worden op de teelt van voergranen, waarvan de gemeenschap een groot tekort heeft.

De kwestie is alleen maar, dat een daarop gerichte politiek onmiddellijk heftige tegenmaatregelen van Amerika zou uitlokken. Hier botsen industriële en. landbouwbelangen op elkaar en er zijn wel meer produkten waarbij dat het geval is, zoals groenten, fruit en eieren. Toch zal men moeten inzien, dat het gedogen van invoer uit derde landen geen agrarisch maar wél een, industrieel belang is. En zal men bereid moeten zijn daarvoor te betalen. De kwestie is, dat de agrariërs in de E.E.G., als zij een geplande produktie aanvaardn, bij een sterk autarkische E.E.G. geen hinder van overschotten zouden hebben. Dit facet van het vraagstuk wordt vaak te weinig gezien.

Wat wordt het structuurbeleid?

Kort samengevat is het dit. Nu het niet meer gaat om de meeste kg. per ha, maar om de voordeligste produktiewijze, zal men met kracht bedrijfsvergroting nastreven. Men kan dat doen, via ontwikkelings- en saneringshulp óf via de prijzen. Vrije prijzen in de E.E.G. voor agrarische produkten vormen een, ideaal dat de niet-agrariërs voor ogen staat. Het is echter volstrekt niet duidelijk hoe daarbij een sociaal verantwoord beleid t.a.v. de landbouw mogelijk is. Voorts blijkt uit de bedrijfsinkomsten van de weinige zeer grote bedrijven in Nederland wel, dat Mansholts ideaal, op zijn minst twijfelachtig is. Ook blijkt wel, dat bedrijfscombinaties en gezamenlijke exploitatie van dure werktuigen óók een middel tot kostenverlaging is.

De oplossing van de puzzel is: een beter arbeidsinkomen bij minder kg-opbrengst, zo niet landelijk, dan, toch nationaal en gemeenschappelijk. Deze oplossing te vinden is verre van eenvoudig. En omdat onrust, en bange voor gevoelens overheersen in agrarische kringen zou al veel gewonnen zijn als vaststond dat eventueel te volgen richtlijnen voorzichtig, geleidelijk en met grote wijsheid zullen worden, toegepast. Want al is de moeilijkheid groot, een al te radikale ingreep zou moeilijkheden geven die nog veel groter zouden zijn. Het gaat om vele miljoenen en hun belangen.

Overtollige boter kost E.E.G. minstens 250 miljoen dollar

De kosten van het afzetten van 150.000 ton boter die men in de Europese economische gemeenschap te veel heeft, worden voorlopig geraamd op 250 miljoen dollar (rekeneenheden).

Dat zegt de E.E.G.-commissie in antwoord op vragen van de Nederlandse socialist ir. H. Vredeling. Precies kan de commissie het nog niet zeggen. Dat komt omdat sommige van de maatregelen die ze heeft voorgesteld, voor het eerst worden toegepast.

De maatregelen zijn: levering aan bepaalde verwerkende industrieën, aan de consumenten in de vorm van boterconcentraat⁷, aan bepaalde groepen consumenten bij wie het boterverbruik kan worden verhoogd, het toevoegen aan „kunstmelk”-poeder en levering aan ontwikkelingslanden.

De commissie voelt meer voor het verkopen van boterconcentraat tegen verlaagde prijs dan voor het verlagen van de prijzen van koelhuisboter. Boterconcentraat, zo zegt ze, is duidelijk van boter te onderscheiden en het verbruik ervan kan gestimuleerd worden zonder dat dit gaat ten koste van het normale boterverbruik. Verlaagt men de prijzen van koelhuisboter, dan gaat dat – zo is de ervaring – wèl ten koste van het verse boter gebruik.

7 Boterolie ?? (ZHN.)

Provinciale Zeeuwse Courant, 1968-12-19;

Hogere heffing zuivelfonds⁸

DEN HAAG (ANP) - De veehouders zullen op de door hen tussen 8 december jongstleden en 1 april aanstaande aan fabrieken geleverde melk een heffing van dertig cent per honderd kg. moeten betalen. De heffing op aan fabrieken geleverde room wordt f 1,80 per honderd kg. Dit betekent een verdubbeling van de heffing, want het was een dubbeltje voor melk en zestig cent voor room.

Het bestuur van het *produktschap voor zuivel* heeft hiertoe vandaag besloten Het wil op deze manier het geraamde tekort van het *zuivelfonds* voor 1968-1969 (f 3.225.000) doen verdwijnen. De heffingsverhoging zal naar schatting f 3.460.000 opbrengen, zodat er, als het fonds per 1 april wordt afgesloten, nog een bescheiden overschot kan zijn.

⁸ In ZZNB 1969-03-27: blijkt dat deze verhoging niet nodig was geweest – zie daar